

часом не відторгнутися від єдиного організму, який ми усі представляємо. Не варто забувати, що Українська держава страждала від дефіциту почуття особистості в народних мас, тому в першу чергу наш народ має ріднити необхідність оновлення і духовного відродження кожного з нас, не тільки абстрактної громадськості, а ті внутрішні закони, які люди носять у собі, тоді одержать потребу на правовий статус.

Література

1. Джілас М. Природа комунізму // Легенда і дійсність: Зб. ст. – Н.-Й.: Пролог, 1959.
2. Васильєв Л. История стран Востока: В 2 т. – М., 1993. – Т. 2.
3. Ильин И.А. Собрание сочинений: В 10 т. – М.: Русская книга, 1993. – Т. 2, кн. 2.
4. Козлихин И. Право и политика. – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 1996.
5. Краткий политический словарь. – М.: Политиздат, 1989.
6. Новгородцев П. Об общественном идеале. – М., 1991.
7. Три степени свободы // ЛГ. – 2005. – 13-19 июля.
8. Чичерин Б. Собственность и государство: В 2 т. – М., 1982. – Т. 1.

УДК 347.91

М. В. Мамич

МЕДІАЦІЯ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ

У зв'язку із значним розвитком юриспруденції і використанням судової системи для вирішення спорів та інших соціальних питань виникла і серйозна незадоволеність в юридичній практиці. Джерела цієї незадоволеності включають у себе:

- високу вартість послуг юристів і самого судового розгляду;
- достатньо велику протяжність у часі, який займає підготовка справи до розгляду в суді;
- велику протяжність у часі, який може займати судовий процес;
- невизначеність результату, яка залежить від суддів та юристів;
- втрату конфіденційності, бо судовий процес є публічним;
- стресову процедуру, якою є сам процес судового розгляду.

До того ж, якщо конфлікт виник між людьми, стосунки яких з різних причин тривають, судовий розгляд лише погіршить ці стосунки. Всі перераховані моменти вплинули на виникнення незадоволеності в законних формах вирішення суперечок і пошук можливих альтернатив.

Медіація – це одна з форм альтернативного вирішення конфліктів. Інші форми включають в себе арбітрацію, міні-суд, попередню нейтральну оцінку, приватний суд тощо. За винятком медіації, всі ці форми альтернативного вирішення конфліктів подібні до судової моделі. Медіація – не просто інструмент, що дозволяє юристам урегулювати справу на досудовому етапі. Вона особлива тим, що стимулює учасників:

– впливати один на одного з метою розгляду суперечки як спільної проблеми, що потребує вирішення, а також з метою пошуку різних варіантів цього вирішення;

– ставитися один до одного і до протилежних позицій з повагою;

– зупиняти свою увагу більшою мірою на тому, що слід робити в майбутньому, ніж на тому, що відбулося в минулому.

Досвід провідних країн Європейського співтовариства та США засвідчив, що інститут медіації є однією з важливих форм реалізації громадянами своїх законних прав та інтересів. Аналіз чинного законодавства доходять висновку, що правових перешкод впровадження медіації не існує, але в той самий час відсутній механізм її застосування. Це визначає актуальність обраної теми дослідження.

Предметом же є вивчення головних принципів медіації як одного з елементів відновного правосуддя. Чинні Кримінальний (стаття 46) та Кримінально-процесуальний (стаття 71) кодекси мають положення про примирення як можливість звільнення від кримінальної відповідальності, однак не містять жодних механізмів реалізації цих положень. Відповідно, метою розвідки є ознайомлення із світовим досвідом медіації як технології урегулювання конфліктів у досудовому порядку.

Значною мірою пошук форм правової регламентації медіації залежить від існуючих видів медіації, що вироблені як національною, так і світовою практикою. Спрощено види медіації можна виокремити за сферою проведення та її учасниками. На підставі цього виділяють такі види медіації:

– кримінальна (застосовується при веденні кримінальних справ у юриспруденції);

– цивільна (застосовується при веденні цивільних справ у юриспруденції);

– сімейна (проводиться між членами сім'ї, в юриспруденції стосується справ розлучень, поділу майна тощо);

– педагогічна (застосовується при вирішенні конфліктів між учнями, учнями та викладачами);

– трудова (застосовується при вирішенні конфліктів між членами трудового колективу, між керівником і підлеглим).

Наведений перелік, безумовно, не є вичерпним, але навіть недостатньо повний говорить про те, наскільки багатьох сфер діяльності стосується медіація. Відповідно має допомогти у вирішенні багатьох конфліктних ситуацій.

Медіація – це участь у конфлікті нейтральної незацікавленої сторони, авторитетної для всіх конфліктуючих учасників. Медіатор веде процес з'ясування всіх обставин конфлікту, полегшує процес спілкування між сторонами, що конфліктують, фокусує увагу сторін на їхніх власних інтересах і шукає продуктивне вирішення проблеми, надаючи можливість сторонам прийти до згоди.

Спроби привернути в суперечку третю особу, щоб досягти потрібного рішення суперечки, не нові. Як модель вирішення конфлікту, медіація має багату історичну традицію.

Подібну практику мали стародавні іудеї, відома вона була в Африці, Японії, Китаї. У Китаї і Японії стратегія медіації використовується впродовж тривало-

го часу для врегулювання соціальних відносин. В античній Греції конфлікти між містами-державами регулювалися за посередництва третіх осіб.

У США медіація як метод конструктивного врегулювання конфліктів використовується з 60-х років. Особливо актуальною тут вона була при налагодженні сімейних конфліктів. Розлучення стали більш частими в другій половині XX сторіччя і породили нову проблему – стосунки дітей і розлучених матері та батька. У цій сфері використання медіації тепер напрацьований уже великий досвід.

Поширення медіації відбулося в Німеччині й Австрії. У травні 1991 року Німецька спілка у справах молоді і сім'ї скликала в Бонні перший конгрес з медіації. У 1985 році в Австрії була розроблена модель медіації як форми позасудового розгляду в справах неповнолітніх правопорушників, яка набула поширення в рамках кримінального судочинства. У 1989 році вона була вже закріплена законодавчо. З 1992 року ця форма позасудового розгляду поширилася також на справи з дорослими правопорушниками спочатку як експериментальна модель, потім дедалі більш укорінюючись по всій Австрії. Законодавчо це набрало чинності з 1 січня 2000 року.

У практиці мирного врегулювання медіацію також давно використовують при врегулюванні міжкультурних конфліктів у галузі міжнародної дипломатії (наприклад, за участю Організації з Безпеки і Кооперації Європи, в ООН), хоча використовувані там методи і називаються по-іншому, але ж суть лишається однозначною.

В економіці, у сім'ї, у професійних групах тощо використовуються різноманітні стратегії урегулювання конфліктів, які, власне, є медіативними, хоча мають інші назви, як, наприклад, техніка переговорів.

Новим у медіації є послідовне застосування спеціальної технології і те, що треті особи піклуються не тільки про результат, а й про коректність під час вирішення конфлікту, і цим забезпечують конфліктуючим сторонам можливість дискутувати в прийнятній формі і, завдяки цьому, знаходити рішення, які мають задовольнити всіх учасників конфлікту. Емоційні й комунікативні прояви враховуються тільки тією мірою, щоб не заважати досягненню угоди, вони модулюються у напрямі „перетворення конфліктної енергії на творчу».

Власне, новим є і той факт, що посередництво стає професійним. Необхідним було виникнення нових форм, які допомагали б індивідуальним інтересам лишатися готовими до взаємних контактів. Порушення стосунків, відхилення від норм поведінки, вчинки, що не відповідають нормам моралі, вимагають іншої реакції суспільства, ніж просто осуд і покарання. Вирішення конфлікту у звичайній правовій системі буває неефективним, особливо якщо конфліктуючі за різних умов мають продовжувати стосунки. У такому разі допомога посередника – це необхідний крок для правової системи в розвитку конфліктного регулювання.

Література

1. Положення про національну службу посередництва і примирення: Затв. Указом Президента України від 17 листопада 1998 р. п. 1258/98.
2. Аболонин Г.О. Посредничество при разрешении споров как альтернатива судебной тяжбе // Юрист. – 2001. – № 5.
3. Ананьевна Е. Медиация. Что это такое? // Авторское право и смежные права. – 2004. – № 9.
4. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2004.
5. Дмитрієв А. Мирні засоби розв'язання міжнародних спорів в історії міжнародного права // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 11.
6. Егоров А.В. Понятие и признаки посредничества в гражданском праве // Юрист. – 2002. – № 1.
7. Замніус В., Ковриженко Д., Землянська В. Передумови впровадження процедури медіації в Україні // Парламент. – 2004. – № 3.
8. Карпов В.В. Посредничество при осуществлении внешнеэкономической деятельности в Украине // Наука і вища освіта. – 2000. – Вип. 3.
9. Плешина Ю.Е. Проблемы теории и практики медиации // Личность. Общение. Групповые процессы. Современные направления теоретических и прикладных исследований в зарубежной психологии: Сб. обзоров. – М., 1991.
10. Попова И. Медиация до суда не доведёт // Донецкий кряж. – 2005. – № 1525.
11. Холод О. Использование медиации в сфере предпринимательства // Учебный курс по медиации и конфликтному регулированию. – М., 2003.

УДК 355.58:614.48

*О. Ю. Нетудихатка, О. О. Мавед***БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (МЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ)**

Проблема безпеки життєдіяльності щороку захоплює дедалі нові й нові аспекти. Фактично всі медики, біологи, хіміки, генетики, ергономісти та інші спеціалісти, які займаються профілактикою, лікуванням, прогнозуванням, реабілітацією і оптимізацією умов праці й відпочинку, тим чи іншим чином фактично вирішують проблему безпеки життєдіяльності людей [8].

Метою медичної безпеки життєдіяльності є виконання нормативних вимог, усунення причин і наслідків на виробництві, транспорті та в побуті умов виникнення ушкоджень і захворювань, виконання правил виробничої санітарії, гігієни праці.

Статистичні дані свідчать про те, що більше всього людей хворіє, гине і стає інвалідами від безпосередньої небезпеки природного, техногенного, антропогенного, біологічного, соціального походження [5]. Тому програмований, запобіжний напрям цього розділу науки повинен переважати як в розділі теоретичних пошуків, так і практичного втіленні в наш побут і виробництво.

Автори підручників з БЖД [3, 8, 9] основну увагу приділяють надзвичайним ситуаціям, їх запобіганню, розробці єдиної державної системи реагування на них і їх наслідків. Але подібні ситуації виникають край рідко. А щоденно і цілодобово на людину діють інші фактори (шум, вібрація, іонізуюче випромінювання та ін.), які підвищують рівень захворюваності у працюючих і знижу-